

СЕКЦІЯ 4

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

*Войтенко Олексій
Бабійчук Катерина*

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

КЛЮЧОВІ ДЕТЕРМІНАНТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

На сучасному етапі функціонування світової економічної системи інтенсивний розвиток національних економік та добробут населення значною мірою базуються на ефективному впровадженні досягнень науково-технічного прогресу, що дозволяє здійснити перехід до інноваційного типу розвитку країн, рівень якого вимірюється за допомогою глобальних рейтингів, що становлять аналіз актуальних тенденцій у галузі інновацій.

Разом з тим темпи інноваційного розвитку свідчать про концентрацію політики країн на збереженні макроекономічної стабільності, у тому числі шляхом стимулювання розвитку науково-дослідної та інноваційної діяльності, включаючи інвестування в розвиток людського капіталу. Цей факт зумовлює актуальність пошуку нових підходів та визначення інших опорних складових, що сприяють стимулюванню інноваційного розвитку діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання різних сфер і галузей.

Діяльність компаній в економіці будь-якої країни сприймається як пріоритетна, адже вона дозволяє розробляти інноваційні ідеї, реалізовувати ризикові проекти. Суб'єкти компаній відрізняються гнучкістю, динамізмом, умінням пристосовуватися до умов навколишнього середовища, що змінюються. Вони відрізняються здатністю проникати на важкодоступні ринки, розробляти інноваційні методи як виробництва, так і реалізації продукції. Вузька спеціалізація діяльності дозволяє їм удосконалюватись у конкретній галузі, пропонуючи ринку товар чи послугу високої якості з мінімальною собівартістю. Таким чином, розвиток підприємницького сектору економіки є найважливішим напрямом державної економічної політики.

Різновидом ризиків є інноваційні ризики, що характеризують невизначеність, пов'язану зі здійсненням інноваційної діяльності, насамперед з інвестуванням у створення нових товарів, а також з інвестуванням в управлінські інновації. Актуальність вивчення ризиків інноваційного підприємництва. Підприємництво – це процес, який забезпечує економічне зростання шляхом створення нових комбінацій факторів. З цього погляду підприємництво вважається однією з рушійних сил економічного розвитку що потребує інновацій [1]. Скорочення присутності зарубіжних компаній на нашому ринку продовжуватиметься, і це дасть додатковий імпульс розвитку вітчизняних інноваційних структур (табл. 1).

Таблиця 1

Тенденції розвитку окремих інноваційних напрямів компаній

Сфера діяльності	Тенденції розвитку
сфера громадського харчування	відхід із ринку мережевих кафе та ресторанів швидкого обслуговування звільняє ринок для компаній. Можливість залучення до роботи досвідчених, кваліфікованих спеціалістів. Якщо розглядати франчайзинговий ринок, то він також зазнає величезних змін;
логістична діяльність	трансформація ланцюгів поставок на тлі видозміни міжнародних перевезень, розриву ланцюжків поставок негативно відбиваються на всі логістичній системі країни. Разом з тим тенденції розвитку промисловості, що з'являються, дозволять логістичним компаніям переорієнтувати свою діяльність на внутрішній ринок. Крім зазначеного, з'являється необхідність і додаткова можливість оптимізувати свій бізнес, направивши вантажопотік до країн Азії;
ІТ-технології	бізнес зіткнувся з повним вимкненням або некоректною роботою програмного забезпечення. Для компаній, які виробляють програмне, системне та апаратне програмне забезпечення, відкрилися нові ринки збуту.

За оцінками експертів, настав час посилення інноваційної активності вітчизняних підприємців. У зв'язку з цим актуальним є розгляд ризиків, що зумовлюють такий розвиток. Вирішальна роль виконує нестача фінансових ресурсів, необхідних для запровадження інновацій, висока вартість нововведень, на третьому місці серед виявлених зовнішніх факторів – «нестача фінансової підтримки з боку держави» та «високий економічний ризик». У низці внутрішніх факторів, що перешкоджають впровадженню інновацій суб'єктів малого підприємництва, на першому місці відзначено «низький інноваційний потенціал організацій» та «недолік кваліфікованого персоналу». Незалежно від стану економіки, етапу її розвитку, інноваційне підприємництво у своєму розвитку завжди стикається з невизначеністю та ризиком, у зв'язку з чим можемо стверджувати, що проблеми, зазначені вище, що стримують розвиток інновацій у підприємстві, є стандартними та найпоширенішими.

Підприємництво є важливим фактором громадського здоров'я та добробуту. Це також потужний двигун економічного зростання. Він просуває важливі інновації, необхідні не лише для використання нових можливостей, підвищення продуктивності та створення робочих місць, але й для вирішення серйозних

проблем суспільства, наприклад, проблеми, спричинені пандемією COVID-19, економічними санкціями зарубіжних країн.

Глобалізація, до якої всі країни прагнули довгі роки, принесла значну користь бізнесу: досягнуто певного зростання масштабів продажу, компанії мають зниження витрат на логістичні послуги. Водночас глобалізація світової економіки несе у собі й ризики. Компанія, що функціонує лише за рахунок світового ринку, дуже вразлива: вона великою мірою залежить від зовнішніх факторів, що формуються ні скільки становлять економіки, скільки політичними мотивами. Як показала пандемія COVID-19, а також загострена геоекономічна ситуація у світі, підприємницькі структури будь-якої країни мають бути готові до інноваційних ризиків. Наявність товарних буферів на короткостроковий період часу, укладання договорів у тому числі з вітчизняними постачальниками (забезпечення своєї компанії резервними джерелами поставок), використання більш передових, сучасних технологій (таких як інтернет речей, штучний інтелект) з метою виявлення нових можливостей – ці та багато інших заходів подолання криз цілком доступні бізнесу самотійно. Однак найбільша частина інноваційних ризиків, сформованих в умовах негативного впливу факторів довкілля, може бути подолана лише за безпосередньої взаємодії бізнесу, держави та науки.

Стратегічне управління інноваційним розвитком компанії в умовах глобалізації є важливим завданням для досягнення конкурентної переваги та успішного виходу на світовий ринок. Для цього компанія має визначити свої цілі та завдання в галузі інновацій та розробити стратегію, яка дозволить досягти цих цілей. Важливим аспектом стратегічного управління інноваційним розвитком компанії є аналіз довкілля та конкурентної обстановки. Глобалізація вимагає від компаній не тільки вміння адаптуватися до умов ринку, що швидко змінюються, а й активно використовувати нові можливості, які відкриваються в результаті глобалізації. Компанії також повинні звернути увагу на внутрішні чинники, такі як існуючі ресурси та можливості для інновацій, а також досвід в інноваційній діяльності.

Стратегічне управління інноваційним розвитком компанії в умовах глобалізації також включає вибір найбільш ефективних інструментів для реалізації стратегії, таких як інвестиції в дослідження та розробки, залучення кваліфікованих фахівців, встановлення партнерських відносин і спільних досліджень з іншими компаніями та університетами.

Однак, для успішної реалізації стратегії інноваційного розвитку, компанія також повинна мати розвинену систему управління, яка забезпечує контроль та оцінку результатів інноваційної діяльності, а також сприяє покращенню процесів та підвищенню ефективності роботи.

Таким чином, стратегічне управління інноваційним розвитком компанії в умовах глобалізації вимагає від компаній комплексного підходу, вміння адаптуватися до умов ринку, що швидко змінюються, і активного використання нових можливостей, які відкриваються в результаті глобалізації.

Перелік використаних джерел:

1. Yeganegi S., Laplume A. O., Dass P. *The role of information availability: A longitudinal analysis of technology entrepreneurship. Technological Forecasting and Social Change. 2021. Volume 170. URL: <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.120910>.*
2. Cornell University, INSEAD, and WIPO. *The Global Innovation Index 2019: Creating Healthy Lives – The Future of Medical Innovation, Ithaca, Fontainebleau, and Geneva.*
3. Daly A., Valacchi G., Raffo J. *Mining patent data: Measuring innovation in the mining industry with patents. Economic Research Working Paper. 2019. №. 56, Geneva, WIPO.*
4. European Commission. *European Innovation Scoreboard. 2019. Luxembourg: Publications Office of the European Union.*
5. Eurostat. *Innovation Profiling in the EU, Based on CIS Data – Background and First results. Document prepared for Working Group on Science, Technology and Innovation, Luxembourg, November. 2019. Eurostat/G4/STI/WG/2019/Document 7.*

Горбаль Юлія-Марія

Томан Тетяна

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль

ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВИХ ПОТОКІВ

Розвиток міжнародного розподілу праці закладає матеріальні основи формування і подальшого динамічного розвитку світового ринку. Генетично й історично цей процес базується на розвитку внутрішніх ринків окремих країн, коли товари та послуги, чинники виробництва (робоча сила, капітал) виходять за національно-державні рамки і починають свій рух вже в системі міжнародних економічних відносин. У економічній теорії використовуються різні поняття, пов'язані з ринком: внутрішній, національний, міжнародний і світовий ринок. Світовий ринок – синтетичне поняття, що об'єднує ринки всіх країн світу в єдине ціле. При цьому зв'язок між ринками окремих країн опосередковується міжнародною торгівлею товарами і послугами, міжнародним рухом капіталу і робочої сили (у ширшому контексті – міжнародною міграцією населення), а також – у все значніших масштабах – міжнародним інформаційним обміном. Тому в широкому сенсі світовий ринок – це все більш цілісна і внутрішньо взаємозв'язана загальносвітова єдність ринків товарів, послуг, капіталів, робочої сили, а також інформації, це єдиний ринковий простір в загальному комплексі держав сучасного світу. В умовах глобалізації економіки термін «світовий ринок» все більше набуває свого справжнього сенсу. [1]

В основі економічного механізму світового ринку лежить закон вартості, який діє в чистому вигляді. Його дія проявляється через коливання світових цін, які відіграють стимулювальну роль у розвитку міжнародного поділу праці, а отже, і в поглибленні глобальних ринкових відносин.